

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
(Socialist Republic of Vietnam)

1. ข้อมูลทั่วไป

การเมือง: เวียดนามมีรูปแบบการปกครองแบบระบบรัฐคอมมิวนิสต์ (Communist State) ใช้ระบบพรรคการเมืองเดียวคือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ภายหลังจากการประกาศเอกราชเมื่อปี 2488 รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศใช้นโยบาย Doi Moi เมื่อปี 2529 เพื่อปฏิรูปโครงสร้างเชิงสถาบันและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สอดคล้องกับบริบทของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีมากขึ้น ซึ่งได้ทำให้เกิดรากฐานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งในปัจจุบัน อาทิ การดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) การเป็นฐานการผลิต รวมถึงการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา รัฐบาลเวียดนามยังใช้บทบาทการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภายในประเทศหลากหลายสาขาเพื่อสะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามให้ประชาคมโลกได้รับรู้อีกด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: เวียดนามและไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อปี 2519 และไทยมีส่วนช่วยให้เวียดนามสามารถเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ในปี 2538 นับจากนั้นเป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามได้ถูกจัดให้อยู่ในระดับดีมากและได้ยกระดับความสัมพันธ์ขึ้นเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เมื่อปี 2556 โดยปัจจุบันเวียดนามได้ยึดถือหลักการแห่งเอกราช การพึ่งพาตนเอง การสร้างความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีลักษณะเปิดกว้างสำหรับความร่วมมือแบบพหุภาคี โดยประกาศตนเป็นหุ้นส่วนกับทุกประเทศในประชาคมโลก และเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การระหว่างประเทศแล้วกว่า 63 แห่ง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเวียดนามจะได้รับผลกระทบจากกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้แต่ยังคงมีการดำเนินนโยบายที่เน้นการสร้างสมดุลเชิงอำนาจโดยไม่พึ่งพามหาอำนาจใด เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองจากการถูกรุกรานโดยมหาอำนาจหนึ่ง ซึ่งถือเป็นนโยบายการวางตัวเป็นกลาง ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเวียดนามต้องการรักษาไว้ซึ่งความเป็นพันธมิตรกับจีนและสหรัฐอเมริกา จากพื้นฐานของนโยบายดังกล่าวได้ทำให้เวียดนามกลายเป็นผู้เล่นที่มีอิทธิพลมากขึ้นในระดับภูมิภาค

เศรษฐกิจ: รัฐบาลเวียดนามใช้ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม (socialist market economy) เป็นตัวแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาตั้งแต่ปี 2529 โดยรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ถือครองสัดส่วนการดำเนินงานกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวยังเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารภาครัฐที่มีลักษณะรวมศูนย์ (Centralization) ภายใต้อำนาจการบริหารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอีกด้วย ซึ่งทำให้รัฐบาลเวียดนามสามารถบริหารประเทศให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพรรคฯ และนโยบายระยะยาวของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

ธนาคารโลกคาดการณ์ว่า เศรษฐกิจของเวียดนามจะเติบโตร้อยละ 6.1 ในปี 2567 และร้อยละ 6.5 ในปี 2568 แม้ว่าเวียดนามจะได้ผลกระทบจากได้ผู้ขายตั้งแต่ส่งผลต่อให้อัตราการเติบโตลดลงเพียงร้อยละ 0.15 เท่านั้น เนื่องจากเศรษฐกิจของเวียดนามมีความยืดหยุ่นสูง

ข้อมูลรัฐบาลเวียดนาม (ณ วันที่ 30 กันยายน 2567)

เลขาธิการพรรค	พลเอกอาวูไลโต เลิม (ตั้งแต่ 22 พ.ค. 67) (H.E. Mr. Tô Lâm)
ประธานาธิบดี	พลเอกอาวูไลโต เลิม (ตั้งแต่ 22 พ.ค. 67) (H.E. Mr. Tô Lâm)
นายกรัฐมนตรี	นายฟาม มิญ จิ๊ง (ตั้งแต่ 15 เม.ย. 64) (H.E. Mr. Phạm Minh Chính)
เอกอัครราชทูตเวียดนามประจำประเทศไทย	นายฟาม เทเวียด หุ่ง (ตั้งแต่ 30 เม.ย. 67) (H.E. Mr. Pham Viet Hung)

ข้อมูลหนี้สาธารณะค่างของเวียดนาม ณ ปี 2566¹

เจ้าหนี้รายใหญ่ 5 อันดับแรก	มูลค่า (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
World Bank ²	14,779.9
Government of Japan ³	11,166.5
Asian Development Bank ²	7,724.4
Government of South Korea ³	1,245.6
Government of France ³	1,168.4

¹ ที่มา: Ministry of Finance. 'Bulletin Public Debt No.17'. March 2024.

² ผู้ให้กู้ประเภท Multilateral creditors

³ ผู้ให้กู้ประเภท Bilateral creditors

2. ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

ลำดับที่	ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ	ปี			
		2565	2566	2567 (e)	2568 (e)
1	ประชากร ⁴ (ล้านคน)	99.46	100.40	101.30	102.17
2	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ⁴ (ร้อยละต่อปี)	8.0	4.7	5.8	6.94
3	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ⁴ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	406.5	438.2	469.67	514.65
4	รายได้เฉลี่ยต่อหัว (GDP per capita) ⁴ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	4,087	4,365	4,636.37	5,036.97
5	อัตราเงินเฟ้อ ⁴ (ร้อยละ)	3.2	3.7	3.4	3.4
6	อัตราการว่างงาน ⁴ (ร้อยละต่อปี)	2.3	2.4	2.0	2.0
7	หนี้รัฐบาลต่อ GDP ⁴ (ร้อยละ)	35.3	33.6	32.7	31.8
8	เงินลงทุนจากต่างประเทศสุทธิ ⁵ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	22.4	23.2	n/a	n/a
9	ดุลบัญชีเดินสะพัด ⁴ (ร้อยละต่อ GDP)	-0.3	0.2	0.7	0.8
10	ดุลการให้กู้ยืมสุทธิ/การกู้ยืมสุทธิ (ร้อยละ/ GDP) ⁴	0.3	-1.3	-1.7	-2.0
11	เงินทุนสำรองสุทธิ ⁴ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	86.7	98.7	110.5	n/a

⁴ ที่มา: IMF

⁵ ที่มา: Ministry of Planning and Investment of Vietnam

3. นโยบายของรัฐบาลเวียดนาม

เมื่อเดือนกันยายน 2567 ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้หารือกับประธานาธิบดีเวียดนามในขณะการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยมีเป้าหมายเพื่อกระชับความสัมพันธ์กับเวียดนามและต่อต้านอิทธิพลของจีนและรัสเซียในเวียดนาม โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การเร่งรัดความร่วมมือตามข้อตกลงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) ที่ตกลงร่วมกันเมื่อปีที่ผ่านมา โดยประธานาธิบดีเวียดนามได้แสดงความเห็นที่ว่า “เวียดนามจะดำเนินนโยบายต่างประเทศเกี่ยวกับการรักษาเอกราช การพึ่งพาตนเอง การมีส่วนร่วมในระดับพหุภาคีและความหลากหลายอย่างมั่นคงต่อไป”

2) การแสดงท่าทียืนหยัดร่วมกันต่อพันธมิตรเสรีภาพในการเดินเรือและหลักนิติธรรม (กรณีข้อพิพาททะเลจีนใต้)

3) การลงทุนอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน และขยายความร่วมมือด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ในเวียดนามของสหรัฐอเมริกานำโดยบริษัท Meta O.⁶

นอกเหนือจากการหารือกับประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาแล้ว ประธานาธิบดีเวียดนามยังได้มีการพบปะผู้นำระดับสูงจากประเทศพัฒนาแล้ว และผู้บริหารระดับสูงของภาคเอกชนในสหรัฐอเมริกาหลายรายเพื่อหารือเกี่ยวกับการค้าและการลงทุนในเวียดนามเพื่อให้เวียดนามสามารถใช้ประโยชน์จากข้อตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับความร่วมมือ

ภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership: CPTPP) ความตกลงการค้าเสรีเวียดนามกับสหภาพยุโรป (EU-Vietnam Free Trade Agreement: EVFTA) และความตกลงการเป็นหุ้นส่วนระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

ประเด็นสำคัญอีกประการที่ต้องติดตาม คือ เวียดนามได้มีการวางแผนที่จะจัดหาเงินทุนสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงมูลค่า 67,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ระยะเวลา 12 ปี โดยใช้งบประมาณของตนเองโดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมของเวียดนามกล่าวว่าโครงการดังกล่าวต้องการหลีกเลี่ยงกับดักหนี้เนื่องมาจากการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างพื้นฐานในเวียดนามได้ให้ความเห็นว่า รัฐบาลเวียดนามไม่สามารถที่จะดำเนินโครงการตามแผนงานที่กล่าวได้เมื่อพิจารณาจากแผนการใช้เงินทุนจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว เนื่องจากโครงการดังกล่าวคิดเป็นค่าใช้จ่าย 1 ใน 5 ของแผนการใช้เงินทุนจากภาครัฐในแต่ละปี ดังนั้น หากรัฐบาลเวียดนามต้องการผลักดันโครงการดังกล่าวให้เกิดขึ้นอาจต้องแสวงหาเงินกู้ เงินทุน และเทคโนโลยีจากจากจีน ญี่ปุ่น เยอรมนี และพันธมิตรเพื่อการพัฒนารายอื่น⁷

⁶ Reuters. ‘Biden meets Vietnam leader to counter Hanoi’s ties with China and Russia’.

⁷ ผู้จัดการออนไลน์. ‘กลัวกับดักหนี้! เวียดนามวางแผนสร้างทางรถไฟความเร็วสูง \$67,000 ล้านโดยไม่พึ่งทุนต่างชาติ’.

4. สถานะล่าสุดทางเศรษฐกิจของเวียดนาม

เมื่อเดือนสิงหาคม 2567 ธนาคารโลกได้คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจของเวียดนามจะเติบโตร้อยละ 6.1 ในปี 2567 และร้อยละ 6.5 ในปี 2568 แม้ว่าเวียดนามจะได้ผลกระทบจากได้ผู้ขายที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการเติบโตลดลงเพียงร้อยละ 0.15 เท่านั้น เนื่องจากเศรษฐกิจของเวียดนามมีความยืดหยุ่นในบริบทที่ต้องเผชิญกับความท้าทายระดับโลกและเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่เพิ่มมากขึ้น โดยในช่วงครึ่งปีแรกเศรษฐกิจของเวียดนามได้รับประโยชน์จากอุปสงค์การส่งออกที่ฟื้นตัวเพื่อรักษาการเติบโต แต่ในระยะกลาง รัฐบาลเวียดนามควรดำเนินการปฏิรูปโครงสร้าง เพิ่มการลงทุนของภาครัฐ และจัดการความเสี่ยงทางการเงินที่เกิดขึ้นใหม่ด้วยความระมัดระวัง⁸

นอกจากนี้ ในการประชุมระหว่างสมาชิกปูลิตบูโรของเวียดนามและผู้แทนธนาคารโลกประจำเวียดนาม สมาชิกปูลิตบูโรฯ ได้เสนอให้ธนาคารโลกประจำเวียดนามให้ความช่วยเหลือในการออกแบบโครงการความร่วมมือกับสถาบันวิจัยนโยบายและให้คำปรึกษาของเวียดนามเพื่อสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับทิศทางใหม่สำหรับเวียดนามในอนาคต โดยมีวิสัยทัศน์ถึงปี 2588 โดยผู้แทนธนาคารโลกฯ ได้ตอบรับคำขอดังกล่าว และให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การดำเนินงานร่วมกับเวียดนามเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามจะเป็นความรู้ที่มีประโยชน์สำหรับธนาคารโลกเพื่อนำไปแบ่งปันให้แก่ประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวางโดยอิงจากมุมมองทางวิชาชีพและทางเทคนิค⁹

⁸ World Bank Group. 'Viet Nam's Economy is Forecast to Grow 6.1% in 2024: WB'.

⁹ Vietnam Plus. 'National politics academy fosters cooperation with WB'.

สำนักนโยบายและแผน
ตุลาคม พ.ศ. 2567